



Datum

2022-02-22

Adress

August Palms Plats 1

Diarienummer

STK-2021-1634

Yttrande

Till

Utrikesdepartementet

Remiss från Utrikesdepartementet - Utkast till lagrådsremiss - Anpassningar till EU:s marknadskontrollförordning – del 2**UD2021/17423****Sammanfattning**

Utrikesdepartementet har översänt en remiss Utkast av lagrådsremiss - Anpassningar till EU:s marknadskontrollförordning – del 2. I utkastet behandlas ett antal förslag till lagändringar som en följd av att EU:s nya marknadskontrollförordning tillämpas i Sverige sedan den 16 juli 2021. Remissversionen har delvis reviderats i enlighet med tidigare framförda synpunkter. Dock kvarstår Malmö stad vid att det fortfarande finns behov av förtydliganden inom följande områden: fördelningen av kontrollansvaret mellan statliga och kommunala myndigheter, oklarheterna vad gäller finansieringen av kommunernas kontrollarbete samt kontrollmyndighetens befogenheter.

Yttrande

Malmö stad anser att följande delar behöver förtydligas:

Finansiering av marknadskontrollarbetet

Utkastet föreslår att det i 2 § lagen (2014:140) med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn ska införas ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om avgifter för marknadskontroll enligt EU:s marknadskontrollförordning. Utkastet föreslår även att det i samma bestämmelse ges motsvarande möjlighet till kommunerna vad avser kommunala myndigheters verksamheter. Utkastet drar således slutsatsen att EU:s marknadskontrollförordning medger att medlemsstater finansierar kontrollarbetet genom att ta ut avgifter från de ekonomiska aktörer som omfattas av kontrollen. Resonemanget går i huvudsak ut på att EU:s marknadskontrollförordning inte uttryckligen förhindrar medlemsstaterna att finansiera kontrollverksamheten med avgifter. Omständigheten att artikel 15 tar upp en specifik möjlighet för medlemsstaterna att återkräva alla kostnader för sin verksamhet avseende fall av bristande överensstämmelse ska således – enligt utkastet – inte förstås som att det är den enda möjligheten för kontrollmyndigheter att få kostnadstäckning genom avgifter. Utkastet argumenterar vidare att en sådan begränsning

hade inneburit ett betydande ingrepp i medlemsstaternas rätt att själva bestämma över finansieringen av marknadskontrollverksamheten.

Malmö stad är positivt inställd till möjligheten att fullt ut kunna avgiftsfinansiera även den del av tillsynen som utgör marknadskontroll men anser att grundförutsättningarna för detta bör utredas ytterligare. Utgångspunkten vad gäller finansieringen av marknadskontrollen synes enligt skäl 49 samt artikel 10.5 vara att medlemsstaternas marknadskontroll ska finansieras genom offentliga medel, vilket också är betänkandets slutsats. Sett till syftet med regelverket – att främja den fria marknaden – är skattefinansiering det mest konkurrensneutrala tillvägagångssättet. Ej harmoniserad avgiftsfinansiering riskerar att påverka den fria rörligheten negativt genom att de ekonomiska förutsättningarna för att bjuda ut produkter på marknaden kan komma att skilja sig åt markant såväl mellan som inom medlemsstaterna. En sådan situation gör det mer komplext att etablera sig i olika medlemsstater och riskerar att slå hårdare mot mer resurssvaga aktörer. Malmö stad noterar att förordningen utöver den specifika situation som avses med artikel 15 inte ger något uttryckligt stöd för att vid sidan av offentlig finansiering ta ut avgifter av ekonomiska aktörer. En jämförelse kan göras med förordning 2017/625 (kontrollförordningen) i vilken uttryckligen anges under vilka förutsättningar medlemsstaterna ska respektive får ta ut avgifter för kontroll av bland annat livsmedel (art. 79-85). I kontrollförordningen tydliggörs också vilka parametrar som ska ligga till grund för avgiftsuttaget och formerna för uttagandet av avgifter. Motsvarande bemyndigande och reglering saknas helt i här aktuell förordning vilket talar för att lagstiftaren ansett att kontrollen ska vara skattefinansierad. Det hindrar naturligtvis inte att EU-rättsakter för specifika produktslag medger avgiftsfinansiering enligt principen om *lex specialis*. I dessa fall har bemyndigandena sannolikt genomgått en ordentlig konsekvensanalys.

Vidare, för det fall finansiering sker genom avgifter, kvarstår likväl problematiken med uppdelningen av olika moment vid samordnad tillsyn. Det är vanligt förekommande att miljöbalkstillsyn av verksamheter innebär moment av marknadskontroll. Såväl med hänvisning till den rapporteringsskyldighet som föreslås i utkastet som att debitering ska ske med stöd av olika bemyndiganden behöver miljöinspektörer ägna tid och fokus åt att hålla isär de olika tillsynsmomenten. Det är oklart hur stor betydelse detta skulle få för tillsynsarbetet men eftersom kommunernas delaktighet i marknadskontrollen syftar till att öka effektiviteten behöver de praktiska konsekvenserna utredas så att kommunerna kan ges vederbörlig tillsynsvägledning.

När det gäller rapportering från kommuner till marknadskontrollmyndigheter anser Malmö stad att rapporteringen ska baseras på det behov av information som finns hos marknadskontrollmyndigheter så att inte rapporteringen blir för alltför tidskrävande. Positiva följd effekter av rapportering kan vara att kontrollskulder eller bristande produkter uppmärksammas

Arbetsfördelningen mellan statliga och kommunala myndigheter

Utkastet vidhåller att vissa uppgifter som innebär marknadskontroll allttjämt ska skötas av kommunerna. I stora drag förs motsvarande resonemang som i betänkandet men man

förespråkar även en tydligare fördelning av kontrollansvaret genom kompletterande reglering på förordningsnivå, det vill säga i miljöbalkshänseende genom mer utförlig reglering i miljötillsynsförordningen. I utkastet ges exemplet att kommunernas uppgifter begränsas till kontroll av endast vissa ekonomiska aktörer och vissa produktkrav, såsom kontroll i distributionsledet av märkning på kemiska produkter, kosmetiska produkter och förpackningar, information och sådan förekomst av förbjudna beståndsdelar som kan konstateras utifrån redovisat produktinnehåll. Att ge kommunerna en tydlig gräns för när ansvaret upphör underlättar för kommunerna att såväl planera verksamheten som förhålla sig till den marknadskontrollmyndighet som har det övergripande ansvaret. Malmö stad ser således positivt på att frågan lyfts och att utkastet delar tidigare framförda synpunkter på att ett tydliggörande behövs. Malmö stad anser det är lämpligt att lagstiftaren kodifierar huvuddragen i Läkemedelverket hittillsvarande tillsynsvägledning till kommunerna.

Malmö stad vill i sammanhanget påpeka att det är avgörande för en effektiv tillsyn att det i både den statliga och kommunala marknadskontrollen ingår att utföra inspektioner av ekonomiska aktörer. Om marknadskontrollmyndigheterna inte ges tillräckliga resurser för att vara verksamma ute på fältet är risken stor att oseriösa aktörer går under radarn medan myndigheterna fokuserar på de seriösa aktörernas dokumentation. När bristfälliga eller direkt farliga produkter upptäcks i den kommunala tillsynen kan dessa redan ha hunnit få stor spridning. Som ett minimum måste det finnas resurser för marknadskontrollmyndigheter att agera omgående efter rapporter från kommunen men de statliga myndigheterna behöver även lägga kraft på att själva eller i samarbete med kommunala myndigheter upptäcka oseriösa aktörer i ett tidigt skede (jfr. skäl 38).

Malmö stad ser positivt på möjligheten att skapa sådana överenskommelser mellan marknadskontrollmyndighet och kommun som innebär att kommunen tillåts utföra uppgifter som i lagstiftning annars ligger på marknadskontrollmyndigheten. Tillvägagångssättet bidrar med en flexibilitet för marknadskontrollmyndigheter att involvera kommuner när detta kan resultera i en mer effektiv marknadskontroll. Det innebär också att kompetens och resurser som finns hos kommuner kan användas och utvecklas istället för att samlas enbart hos marknadskontrollmyndigheter.

Kontrollmyndigheternas befogenheter

Malmö stad har inga synpunkter på hur marknadskontrollförordningens bestämmelser implementeras i respektive sektorslagstiftning, inklusive miljöbalken. Det är som tidigare anförts en rimlig lösning att den kommunala marknadskontrollen bedrivs med stöd av miljöbalkens regelverk och Malmö stad har inte något att erinra mot att möjligheten att begränsa onlinegränssnitt (till exempel en webbplats eller en applikation) endast tillkommer marknadskontrollmyndigheterna, enligt nuvarande förslag. Liksom i betänkandet lämnas dock frågan om vissa utökade befogenheter för kontrollmyndigheterna därhän. Som tidigare har anförts är det en uppenbar brist att myndigheterna saknar befogenhet att beslagta och i förekommande fall destruera produkter som utgör allvarlig risk. I synnerhet i de fall där det är känt att en viss produkt har de egenskaper som följer av artikel 3.20 och har distribuerats i landet framstår det som en onödig inskränkning i myndigheternas befogenheter att dessa

produkter, när de påträffas, inte kan omhändertas på plats. Malmö stad anser att frågan förtjänar att utredas ytterligare.

Ordförande

.....
Karin Stjernfeldt Jammeh
.....

Sekreterare

.....
Pernilla Mesch
.....